

Huishoudboekje gemeente onder druk

De gemeente gaat vanaf 2026 miljoenen meer uitgeven dan ze op haar rekening heeft staan. Dat blijkt uit de Begroting 2024-2027 waarover de raad donderdag 9 november besluit. Niet alle partijen vinden dit een verstandige keuze.

In 2026 bedraagt het begrotingstekort 16 miljoen euro en in 2027 15 miljoen. Nederlandse gemeenten willen al langer meer geld van het Rijk voor de vele taken (wmo, jeugdzorg) die zij hebben overgenomen. Meer gemeenten komen daarom als protest met een begrotingstekort. De vraag is wat een nieuw kabinet daarvan vindt.

bezuinigingsmaatregelen nemen om de financiële positie te verbeteren. Als het Rijk alsnog met geld komt, kunnen we ook goede investeringen doen, zoals verkleining van de wachtlijsten in de zorg. DZ had graag een tweede en sluitende begroting gezien. Met daarin bezuinigingsscenario's waarbij de raad keuzes kan maken."

Begroting 2024-2027

"Dit college loopt weg voor de verantwoordelijkheid om te snijden in de eigen ambities", zegt **DZ**-woordvoerder **Juliëtte Rot**. "Het verschuilt zich achter Den Haag. Zaanstad kan beter nu serieuze

Ook **PVV**-fractievoorzitter **Peter van Haasen** keurt de keuze van het college af. "Zaanstad loopt nu bovendien het risico dat een geldpot om grote financiële tegenslagen op te kunnen vangen, onvoldoende gevuld is. Hoe vullen we dat aan als er al geen geld is in 2026? Wij gaan nu geen voorstellen ondersteunen die geld kosten. Zelf hebben we een voorstel voor aanpak van leegstand, dat geld kan opleveren."

Zaanstad gaat in 2026 'rood staan'.

Een raadsmeerderheid ziet een niet-sluitende begroting als een te verdedigen keuze. "Dat ook de zuinige VVD dit signaal goedkeurt, geeft wel aan hoe hoog de nood is", zegt **ROSA**-fractievoorzitter **Hans Kuypers**, eveneens voorstander. "Stel nu dat het Rijk in 2026 niet met 30 miljoen euro voor Zaanstad over de brug komt. Dan zou

30 miljoen ons tekort zijn. Nu rekenen we voor 2026 met een tekort. We hebben dus al onze best gedaan en 14 miljoen euro aan bezuinigingen gevonden. Wij hopen dat het Rijk inziet dat verder bezuinigen op gemeenten, op burgers, een slecht idee is. Met deze scherpe begroting kunnen we de inwoners nog ontzien."

ZORGEN OVER ARMOEDE, VOORAL BIJ GEZINEN

De raad maakt zich zorgen over Zaansters die niet of nauwelijks kunnen rondkomen. Gemiddeld maakt slechts iets meer dan de helft van hen gebruik van gemeentelijke regelingen voor minima.

Om mensen met lage inkomens te ondersteunen heeft Zaanstad verschillende regelingen getroffen. Wie minder dan 110 procent van de bijstandsnorm verdient, komt daarvoor in aanmerking.

Van enkele regelingen, zoals Meedoen Zaanstad (sport en cultuur) en de ZaansePas, kunnen huishoudens met inkomens tot 120 procent bijstandsnorm gebruik maken. Een nog grotere groep (140%) kan de (landelijke) energietoeslag krijgen. De raad vreest dat vooral meer gezinnen met lagere inkomens in financiële problemen komen, als tijdelijke steunregelingen wegvallen.

"In ieder geval moet landelijk het minimumloon verhoogd naar 16 euro", zegt **SP**-fractievoorzitter **Anna de Groot**. "Veel is afhankelijk van landelijk beleid. Gemeenten kunnen niet heel veel doen." Zij pleit wel ervoor dat meer mensen kans maken op de gemeentelijke steunregelingen. "Net als in andere grote steden zouden we moeten uitgaan van 120 procent van de bijstandsnorm en zelfs van 150 procent bij regelingen voor kinderen. Kinderarmoede neemt ook toe." Die keuze kost de gemeente

nogal wat geld. Begin 2024 debatteert de raad over een nieuw voorstel voor het armoedebeleid.

"Verhoging van de norm lost tijdelijk maar een klein deel van het probleem op", reageert **VVD**-woordvoerder **Jovana Blazevska**. "Minima zijn uiteindelijk meer gebaat bij versterking van hun weerbaarheid. Denk aan het bevorderen van taal- en digitale vaardigheden en praktijkervaring. Volgens de Zaanse armoedemonitor is het aantal minima (minder dan 110% van de bijstandsnorm) overigens gedaald. De gemeente lijkt goed op weg met haar regelingen. Maar zij moet ervoor zorgen dat veel meer mensen daarvan ook gebruik maken." **Blazevska** vindt dat er nog weinig oog is voor de weerbaarheid van de 'werkende armen'; mensen met looninkomsten tot 130% van de bijstandsnorm. "Hun besteedbare ruimte wordt kleiner. Weten we wie dat zijn? Banen veranderen. Worden de vele praktisch opgeleide werknemers in de Zaanse industrie voldoende hierop voorbereid? Dat gesprek moeten we echt gaan voeren."

Verduurzaming met horten en stoten

Vanaf 2026 worden bestel- en vrachtauto's geweerd uit de centra in Zaandam, Wormerveer en Krommenie. Voor Zaanse ondernemers en inwoners gaat die invoering van 'zero-emissiezones' te snel, vindt een deel van de raad, waaronder het CDA. Andere partijen, zoals GroenLinks, gaat de verduurzaming van de stad niet snel genoeg.

De rit naar een klimaatneutraal Zaanstad in 2040 verloopt met horten en stoten. Soms door onduidelijk Rijksbeleid en soms door praktische problemen, zoals een ontoereikend elektriciteitsnet. Daardoor kunnen ook grotere Zaanse bedrijven hun energievoorziening of bedrijfsprocessen niet elektrificeren. "Op veel ontwikkelingen heeft de gemeente geen invloed", zegt **CDA**-fractievoorzitter **Julie van 't Veer**. "Tegelijkertijd vragen enkele gemeentelijke ambities meer zoekwerk en dus tijd. Zo is het gemeentelijke energieloket voor ondernemers en bewoners nog niet open. De inspraak rond locaties voor windmolens moeten we zorgvuldig doen. En we weten nog onvoldoende over de ondernemersrisico's, laadpalenstructuur en handhaving bij de invoering van die zero-emissiezones. Ik merk dat nog weinig mkb-ondernemers van de zones op de hoogte zijn. De gemeente moet echt meer doen om ondernemers en inwoners erbij te betrekken."

Kleine ondernemers moeten voor hun vervoer overschakelen op waterstof of elektriciteit. Ze kunnen hiervoor ook subsidie krijgen. In het landelijke Klimaatakkoord zijn ZE-zones afgesproken om de luchtkwaliteit in dichtbevolkte stadscentra te verbeteren. Diverse coalitie- en oppositiepartijen willen met het college bespreken of de datum van invoering per 1 januari 2026 realistisch is. Zaanstad werkt al twee jaar aan de organisatie van de ZE-zones.

"Ondernemers mogen zeker actiever worden geïnformeerd en gehoord", reageert **GroenLinks**-woordvoerder **Jonathan van der Sluis**. "Ik zie echter nog geen bewijs dat zij onvoldoende tijd hebben om zich hierop voor te bereiden. Ik hoor het CDA ook niet hardop zeggen dat we de invoering moeten uitstellen."

Van der Sluis ziet ook dat verduurzaming af en toe op hindernissen stuit. "Ik mis dan bij enkele coalitiepartijen de wil om meer oplossingsgericht te denken. Energiearmoede is een hindernis omdat mensen geen geld hebben voor isolatie van hun huizen of zonnepanelen. Dan moeten we die armoede aanpakken, voor nu en voor de toekomst. Als daarvoor het Rijk nodig is, moeten we ook daar een signaal afgeven. We hebben een verantwoordelijkheid voor generaties na ons om uitstel van verduurzaming te voorkomen."

In de centra mogen vanaf 2026 alleen nog schone bestel- en vrachtauto's rijden.